

A•KALEMLER

25

İKİ AYLIK KÜLTÜR SANAT EDEBİYAT DERGİSİ - YIL : 3 - OCAK – ŞUBAT - 2020

UÇURUMUN KENARINDA KALBİMİZ

Yirmi beşinci sayımızla üçüncü yılımıza girdik ama...

Basılı yayıncılık ciddi sıkıntılar içinde. Pek çok edebiyat dergisi artık çıkmıyor. En son edebiyatımız ciddi "İtibar" kaybetti. Teknolojiye yenik düşen geleneksel düşünceler ile birlikte hayatın anlamının ve canlılığının yeri de değişti. Bunu görmezden gelemeyiz.

Dergimiz a kalemleri çeşitli biçimlerde ülkemizde sekiz yüz elli seçkin şahsiyete düzenli ulaştırmaya gayret ettik. Genç kalemlerin ve usta yazarların birlikte harmanlandığı dergimiz "Edebiyat Okulu" işlevini hakkıyla yerine getirmekte. Gençler için araladığımız içtenlikli kapı onların nefes almasını sağlıyor.

Artık iki aylık olarak kapınızı çalacağız. Şiirin edebiyatın hatta hayattaki pek çok güzelliğin el ayak çektiği bir zaman diliminden geçiyoruz sanki. Zamanın ürperticiliği ve çılgın gürültüsü karşısında her türlü güzellikler saklanacak kuytular arıyor. Bu kuytu güzel ve soylu düşünen insan yüreğinden başka yer değil. Kalp olmamak için kalbimizin sesine kulak vermek zorundayız. Dilimizi kaybettiğimiz zaman kalbimizde diriliğini kaybeder. Kalbi atmayan insan ölüdür. Sürekli ve hızlı biçimde uçurumun kenarına doğru yolculuğu merak dürtüsüyle devam ettiriyoruz. Uçurumdan dökülenler uçmanın sarhoşluğunu çevreye yaymaktan son derece memnunar.

Bizler uçurumun dibini gördüğümüz iddiasında bir avuç insanız.

Bize bakanların yüzlerindeki tuhaflıktan neyi anlamadıklarının farkındayız. Bu daha dehşet verici bir duruma işaret ediyor. Birbirimizi asla anlama çabasında olmamamıza... Her birimiz başkasının hayatımıza dâhil edeceği her farklı değerden rahatsızlık duyuyoruz. Hiçbir şeyi görmek, bilmek ve anlamak istemiyoruz. Tek istediğimiz zihnimizin çizdiği duvar içinde yaşadığımız anlık hazlar ve mutluluklar. Bu durum ne dünden hoşnut olmamızı, nede yarından umutlu olmamızı bize gösterse de gerçeğe sırtımızı dönmeyi erdem sayıyoruz. Böylesine derin bir girdabın içinde yaşadığımız baş dönmesinden mutlu gülücüklerimizin herkes tarafından cılgınca alkışlanmasını ümit ediyor ve bekliyoruz.

Birbirimizin canına okumak dışında okuma alışkanlığımız kalmadı. Sevgi, iyilik ve güzellik el etek çekti dünyamızdan. Bile isteye, ince ince ve şeytanca planlayarak kovduk hayatımızdan. Bunu büyük başarı olarak kabul edince dönüşü mümkün olmayan bir çizginin devamını getirmekten başka geriye bir davranış kalmamış gözüküyor.

Bu noktada anlamlı ne var diyebilirsiniz. Ümitli olmak...

A kalemler okuyup çizginin dışına çıkarak ümidinizi koruyabilirsiniz.

Zira size çokta uzak değiliz. Kalbiniz kadar yakınız.

- Selim TUNÇBİLEK
"Görsel Çöplük"
- Yusuf Bal
"Kan Pıhtısı?"
- İlkay COŞKUN
"Nevrotik Vakıa"
- Esra ERDOĞDU
"Dil Buran"
- Melike ÇELİK
"Kabuk "
- Kurtuluş Çelebi
"Arkelog"
- Mehmet UYSAL
"Eylül"
"Sarhoşluk"
- Kübra KIZILTOPRAK
"Siddhatha Üzerine Konuşma"
- Pınar Alkış
"Hermann Hesse Üzerine Konuşma"
- Seçil AKSARAYLI ÖZDİN
"Roman Üzerine Konuşma"
- Burhan KALE
"Bir Şey Söylemek İstemiyorum"
- Fatma DAĞLI
"Vazgeçtim"
- Osman Aytekin
"Toprak Ana"
- Canan COŞAR
"Sanırım Böyleydi"
- Zehra DEMİRBAĞ
"Ceviz Ağacı Sopası"
- Rukiye KAYA
"Zarafet ve Lanet"

GÖRSEL ÇÖPLÜK

Selim TUNÇBİLEK

Günümüz yaygın ve egemen edebiyatı konusunda konuşmak edebiyat ve sanat insanını sanatın ve edebiyatın dışına sürüklenme riskleri taşıdığını belirtmek isterim. Bu riskten korunarak neler söyleyebilirim bilemiyorum. Edebiyatımızın sürekli ve seri üretime dayandırılması, eleştiri kültürünün yok edilmesiyle ilgili bir durum. Eleştiri düşünce gelişimine nitelik katar. Eleştirmeni olmayan sanat ve edebiyat ortamı sağlıklı yolculuklar yapamaz. Son dönemlerde genç kuşaktan eleştirmen yetiştiremedik. Kendi zihinsel üretimiyle var olmak yerine, takım tutar gibi şair, yazar taraftarlık kamplarının oluşumu ve bunun üzerinden kolay yer edinme çabasını eklenince seviyenin kaçınılmaz hali bu olsa gerek. Eline kalemi alanın şair, yazar, hikâyeci, romancı v.s. olduğu ve üretilenlerinde yayınlanma sıkıntısı yoksa sanatın ve soylu düşüncenin, edebiyatın kendini biraz geriye çekmesi kaçınılmaz gözüküyor. Soylu sanat ve edebiyatın üzerinde duran Kafa, od, bavul dolusu yükler tek tek tüketilip bitince insanlar fitratı gereği kadim olanla tanışma şansı kazanacaklar ümidindeyim. Bu tanışıklık gerçekleştiği an ruhlarının dinlendiğini, benliklerinin anlam kazandığını, gelecekte ümitli olmak gerektiğini de anlayacaklar. Şiirimizin tek sesli ve tekdüze kanala girmesine yol açan sebeplerde bunlar.

İçinde bulunduğu şiir oluşumunu reddeden kaç şair var? İki bin yirmilerde 1940'ların şiirini yazmaya devam ediyoruz. Niçin? Yer edinmek kolayda ondan. Ustasını eleştirmeyen çiraklık türedi dolaşısıyla hiçbir sanat dalında yeni bir üslup yaratamıyoruz. Ustalaşan bir şiirimizden söz etme imkânı yok ne yazık ki. İkinci yenin çiraklığı çok uzun süremdi

Türk şiir geleneğinin iki önemli zirvesi vardır. Hece şiiri ve aruz şiir. Bu iki şiirin zirvelerinin oluşumu en az beş yüz yılda gerçekleşmiştir. Yirmi birinci yüzyıl Türk şiiri bana göre çok farklı bir şiirle geleceğini inşa edecek. Türkçenin yarattığı en önemli estetik değerlerden biri olan Hece şiiri kurallı, tutarlı, dengeli, ölçülü Türkçe hayatımızın şiiridir. Hece şiirimiz kıta yani dörtlülüklerin şiiridir. İslamiyet'le bu kurallı ve tutarlı hayatımız daha da disipline olarak Divan şiiri güzelliğini yarattı. Divan şiiri mısra şiiridir ve mısraya haysiyet verdi. Bozulan, dağılan, hırpalanan hayat ve zihnimizle birlikte estetiğimizde bozuldu. Serbest şiir yapısı bunun bir sonucu.

mi sizce de ne dersiniz? Yahya Kemal, Ahmet Haşim, Asaf Halet Çelebi, Necip Fazıl, Nazım Hikmet, Orhan Veli, Sezai Karakoç, İsmet Özel kendilerinden önce yazılan şiirin biçimine, anlamına, diline, kavrayışına itiraz ederek kendi şiirini yarattılar. Şimdi ise piyasa itiraza değil aynı seri ürüne dâhil olana açılmış durumda. Eleştiri yalnızca sanatın edebiyatın metin olarak eleştirisi biçiminde anlaşıyor. Sanatının üslubu, yapısı önceki anlayışların eleştirisi niteliğine şiirle, eserle kavuşamadı. Buradaki sıkıntı ise yeterince bilgi birikimine sahip olamamamız. Zira bizden öncekilerden daha donanımlı değiliz. Ne dilde, ne hayatın içinde, nede kültürel etkileşim noktasında birikimli değiliz. Kendimizi pek çok alanda kapatarak daha asil olacağımızı sanmak yanlışına sürüklendik. Bu tutumumuz sanat ve edebiyatta değil tüm alanlarda gelişimi ve değişimi engelliyor. Buradaki değişimdeki kastım başkalarına benzemek değil. Tanpınar'ın "Tekevvün" dediği değişerek gelişme gelişerek değişmeden söz ediyorum. Özde kendiniz olarak yenileşmeden, dinamikleşmeden, zamana direnebilmeden bahsediyorum. Şiir, dilin en soylu sanatıdır. Görsel ve deneysel şiirin dilimize zenginlik katması noktasına kuşkularım var. Dili zihinsel üretimden çekerek başka başka şeyleri ikame etmek şairin ve edebiyatçının işi değildir.

Plastik sanatlardan, mimari-den yaralanmak imkânını da doğru anlamıyoruz gibi bir düşünce içerisindeyim. Sinema ile şiir yaratmak asil bir çaba, sinemadan şiire görsel taşımak yapay ve zorlama hatta bayağı bir tutum. Biz bu alanda yanlış olanı tercih ediyoruz sanki.

Türk şiir geleneğinin iki önemli zirvesi vardır. Hece şiiri ve aruz şiir. Bu iki şiirin zirvelerinin oluşumu en az

beş yüz yılda gerçekleşmiştir. Yirmi birinci yüzyıl Türk şiiri bana göre çok farklı bir şiirle geleceğini inşa edecek. Türkçenin yarattığı en önemli estetik değerlerden biri olan Hece şiiri kurallı, tutarlı, dengeli, ölçülü Türkçe hayatımızın şiiridir. Hece şiirimiz kıta yani dörtlüklerin şiiridir. İslamiyet’le bu kurallı ve tutarlı hayatımız daha da disipline olarak Divan şiiri güzelliğini yarattı. Divan şiiri mısra şiiridir ve mısraya haysiyet verdi. Bozulan, dağılan, hırpalanan hayat ve zihnimizle birlikte estetiğimizde bozuldu. Serbest şiir yapısı bunun bir sonucu. Bu hayatın ve anlayışın şiiri ise henüz yeni ve çiraklık aşamasında. Bu şiir mimarisini ne dörtlükle, ne dizlerle kuracak. Kendi mimarisini ve güzelliğini her şiirin kendi bütünlüğü içindeki tutarlılıkla inşa edecek. Yazılan her şiir mimari yapı ve anlayış, kavrayış olarak hem şiir hem de bütüncül olarak farklı olacak. Kendini tekrar etmeyecek. Geleceğe ihtiyacı nispetince yaslanacak lakin geleneği, mesnevi tarzını da değiştirip dönüştürecek. Kelime yığınının da arınmış şiir olacak. Kelime istifinden kaçınacak. Bu şiirin darası olmayacak. Okurun zihnini çerçeveleyen değil her okur zihninde yeniden üretilen bir şiir olacak. Bunun emarelerini kimi şairlerde görüyoruz. Bu şairlerin mevcut piyasada yer edinmesini beklememeliyiz. Şimdilik şiirimiz adına bu intihar olur. Zaman onların değerini eksiksiz tartar. Her dergide gözükken, yazan şairlerden olmak şiirsiz olmaktan başka anlam taşımıyor.

Akademik dünyamız ise geçmişle ilgilenmekten önünü göremiyor ve yönlendirici olamıyor. Bu alanda akademik hayat alzheimer hastalarının halini hatırlatıyor sağlığına kavuşmasını beklemek gerekiyor. Bu alana yönelik sözde söylemekten çekiniyor korkuyor. Akademi kendini geçmişin çukuruna atmış durumda. O çukurdan dışarıda hayatın içinde ne olup bittiğinden habersiz yaşıyor. Bunu da herkes makul görüyor. Günümüz edebiyat ortamı nasıl birbirini tekrar ediyorsa akademimizde kendini tekrarlayıp duruyor. Birbirimize benziyoruz.

Sanal ortamı dergisiz edebiyat değil değersiz edebiyat olarak tanımlıyor şimdilik kuralların ve kaidelerin inşasını oluşturan bir yapıya ilişkin tek cümle kuruyorum. Görsel çöplük. Zira okur ve seviye hiçbir sahada olmadığı gibi orada da yok.

KAN PIHTISI

bir kan pıhtısından doğarmış bazen insan
vurulmuş kuğunun tırnaklarında sıvgın
hücreleri bine bölünmüş ve annesiz
namlunun ucundan sürünerek geçerken kurşun
bir kan pıhtısından doğar bazen insan
vurulduğunda kaldırım
yumurta renginde kanar

yapışkan ağaçlar, kanatlarında buğu
sirenler çalmaya başlar, masada bıçakla kesilince
soluğu
ay doğdu, gün battı minareler, hıçkırıkla karışık kuğu
cübbe giyip, boynunu kravatla sıkın insan mı çoğu
batıya yüzünü dönen batınındır, güneye yüzünü dönen
Allah’ın kulu
şeytanlar hep kutsal topraklarda taşlanır oysa, toprak
hep kutsaldır
kutsaldır yaşama hakkı, kutsaldır insan çocuğu

nefesi buz gibi soğuğu tatmış
varlık-yokluk içinde baba, bazen ölüm katılmış
çınarın boynunda kan, insanın dizlerinden sızan
bazen kan pıhtısından doğar insan
satranç tahtasında
çarpmış atlardan
boşalınca kareler
kalelerle vezirler
toplanır gece insan, sokaklar kendine gelir
ayağa kalkıp yürüyor, yeni bir geleceğe perçem sürülür
doğum günün kutlu olsun,
bir kan pıhtısından doğar bazen insan

Yusuf BAL

Temmuz 2019

NEVROTİK VAKIA

İlkay COŞKUN

Yapılan her bir birlik her ne kadar irilik oluştursa da her zaman dirlik oluşturmuyor maalesef. Dışlamak gibi bir olguyu ve rekabeti körükleyen, büyük balığın küçük balığı yediği misali olumsuzluklarını da beraberinde getiriyor. Seküler hal, dünyalık hal, din kisvesi hali gibi öyle çok sömürünün sirayet ettiği hal var ki hayatın geneline yayılmış. Sadece bu dünya hayatını amaç edenlerin yanında görüntüde yaşanıyor gözükene dini, milli ve geleneksel hayatlarda dahi kapitalizmin ve emperyalizmin hayatıyeti unsurlarını görmek pekâlâ mümkün. Ahlaki ve letafet değerlerinin göz ardı edilerek, oyunun kurallarına göre oynanması gerektiği ana fikrinde hareket edilerek, özden öte şekilciliğin sunumuyla özü kaybetmenin ruhsuzluğunu yaşıyoruz. Vermekten daha çok almanın öncelendiği, sömürünün alıştırılmış ve kabul görmüş hali. Alanında, verende kendine göre memnuniyetini taşıyan çıkar ilişkileri.

Taşrada hiç görev almadan merkezde yükselen devlet adamlarının çokluğu bu bahse örnek teşkil edebilir. Hads, sezgi ve tecrübe üçlemesini öncelemeden liyakatsiz, ehilsiz çoğalmalar her devirde maalesef ki olagelmıştır. Patrimonyal bir anlayışla mutlu insanlar sınıfları oluşturarak yol alma hamleleri bir taraftan dışarıda kalanların mutsuzluk, memnuniyetsizlik ateşlerini harlamıyor mu? Ur gibi topluma sirayet etmiş bu hastalık alıştırılmış nemelazımcılığı, adam sendeciliği ve bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın mantığını taşıyor mu? Fedakârlığa, hizmete, çileye talip olmaktan çok makama, mevkie, imkâna talip olma hırsı ve çabasını gülücükler altında, makyajlar gerisinde görmek bir taraftan da çok sıradanlaştı. Görüntüde temsilin iyi yansıtıldığı,

reklam kokan hareketlerde, protokol kurallarıyla adeta göz boyayarak içi kof dışı cilalı ruhsuz, şuursuz basitliklere her dem şahit oluyoruz. Memurken işten kaytarmada tavan yapmış kimileri amirlik durumlarında iş yaptırmakta ki isteklerine fazlasıyla şahit oluyoruz.

Savaşa katılan yüz kişi, ganimet bölüşen on kişi, geriye kalan adaletsizliğe uğrayan doksan kişi. Savaşlara ortak edipte ganimete ortak etmemenin olduğu züldür. Makamlara atamayı sadece torpil mantığıyla yaşatmak kadar aynı makamlara ilgili ilgisiz talibin üşüşmesini de hırs ve hamlılığını da görmekteyiz. Ağavari, cahil ve acımasız hal sinerjisi yayıldıkça yayılıyor. Halkın derdini sırtında taşıyan, maden ocaklarının onulmaz göçüğü gibi sıkıntılarını hemhal olan yöneticiler illa ki vardır ama sayılarını artırmak gerekiyor. Özellikle makamlara gelenler dedikodudan, ileri geri konuşmaktan geri tutacak emeği, çalışkanlığı, şuuru ve ciddiyeti olmalı. Ne diyor İsmet Özel; *'Biz bağıracağız, birileri hiç duymayacak. Hep aynı hikâyeleri duyanlara selam olsun'*

'Bir insan acı duyuyorsa canlıdır. Başkasının acısını duyuyorsa insandır' Tolstoy felsefesini hayatın geneline yaymak gerekiyor. Makam ve mevkilerin hakkını verende biz, yanlış amaçlar ve yükselme, reklam olma gibi şahsi amaçlara hizmet ettirinde biz. Topu taca atmamıza, suçu dış güçlerde aramamıza hiç gerek yok. Kanunu yapanda, uygulamaya çalışanda, yönetende, yönetilende biz. Muvazene üzerine olan dünya da biz insanların olumlu, olumsuz, doğru, yanlış yönlerde kullandığımız cüzi iradelerimizin yanı başında devasa büyüklüğüyle azametiyle külli iradeyi hep görüyoruz.

Makamlara üşüşmek yerine, bizler o makamlara ne kadar layığız, noksanlıklarımızı giderme ve görme cihetiyle de bakmamız gerekiyor ki kalite ve doğru kararlar, sonuçlar yerini bulsun. Doğru değerlendirmeler erk sahibini de makama geleni de mahiyetinde hizmet alanları da azami memnun edecektir. Hak edilmeyen makamlar, makama geleni bozguna uğramış ordu gibi rezil, kimsesiz dağların ardı gibi yalnız koyacaktır. En üstün şuur vazife şuurudur. *‘Camızı kadı etmişler samanlığı kendine ayırmış’* Niğde’de söylenegelen söz yanlışlığına, öngörüsüzlüğüne düşünmek gerekir. Halka, vatandaşa hizmet aracı olan makamları farklı amaçlar için kullanmamak gerekir. Olayın başka bir boyutuna bakacak olursak; Filistin atasözünde şöyle denir; *‘Ülkenizin aslanlarına sahip çıkın yoksa düşmanın köpeklerine yem olursunuz’* felsefesini, doğru hareket mantığını kavramak gerekir.

Yerine göre imkân rehabetin müsebbibi, bunun karşısında ki imkânsızlıklar büyük bir ilham kaynağı oluveriyor. Dengenin ve tekâmülün lokomotif, kaynağı her dem şarj oluyor. Her ne kadar hayat koşuşturmaları, keşmekeşlikler, imkân bolluğu zamanı gelince ölümle de olsa elden gidiyor. Dünyanın gereksiz müstemilatlarını azaltan insan, hayatın asli ihtiyaçlarına dönmesi gerekiyor. Emeklilik gibi imkân kaybına, dinginliğe ve sadeliğe dönüyor hayat. Denize ulaşan çağlayan ırmaklar misali sakinliği, yetinmeyi, tevazuyu, olgunluğu beraberinde taşımak gerekiyor. Başat bakış açılarından çok hakkaniyetli, ahlaklı, vicdanlı, yaklaşımlar sergilemek daha doğru olacaktır. Son kertede, merdiveni çıkarırken inişi de göz önünde bulundurmak gerek. Satranç bittiğinde şahta, piyonda aynı kutuya girer. Hiçbir zaman makamlar ricale mülk değildir ne makama geledim diye mahzun ol ne de makam ve mevki sahibiyim diye mağrur ol. Mahzunlukta, mağrurlukta geçici dünyanın hallerindendir. Gün gelecek sayılı soluklarımız son bulacak.

Dil buran...

tükürmüş tanrılar doğururken,
katli... bir içimlik, soylu sevdâ
örselenmiş ikra(m)

ömür tuz serper bozkıra
parmaklar kısa, erimi az döşe
kılıç kını sergi kızıl bağda

körpe adım irkilir seyrinde
aç bırakır duvar, depreşir aş
yemlenir rahmi kumdan kalelere

perdahlanır çöl kadını
ölüm ağacı durur meyveye
üç taş, üç elma, bir düş doğurur

iri eller sepet örür kirden
ateşle sulanmış ıslaklığı
lime lime iç sızar gece/lik

gülbahar arınır gündönümünde
zırnık dirilir adamlıkta
su izi çıldırmış ikliminde

öykünür nağme öpülmeye
ezilir taş yalan döşekte
korkuluk öter saatinde guguk

ilk/ele is bulaşır
yaşmak yel tutar ipeğine
diken dokur kadınlık

pul kaplı kitre oynar
kanırtır nü boyalı gölge
Son seviş, son gülüş sirkelenir küpe...

Esra ERDOĞDU

KABUK

Melike ÇELİK

Yıllar oldu, çok uzun yıllar ben bu işe başla-
yalı. Önce eğlendiler benimle... İnanmadılar, be-
ğenmediler. Umursamadım. Neden umursayacak-
tım ki? Aykırı olmak bir erdem olmalıydı bana gö-
re. Sonra sandılar ki biraz
uğraşır bırakırım. Aslında
ben de öyle sanmıştım.
Başlarda sadece bir merak-
tı benimki. Adından önce
işin ne diye sorulan bir
memlekette yaptığın işin
hakir görülmesi çok ağırdı
belki ama yine de vazge-
çemedim.

En son genç bir ka-
dın çaldı kapımı. Bir kapım
yok aslında. Muhtarlığın
yanındaki küçük parkta
otururum genelde. Beni arayanlar orada bulur
ekseriyetle. Kadın yanında ufak bir kız çocuğuyla
çıkı geldi. Çocuk ağlamaklı, dizleri yara bere için-
de. İlk kez bir yaraya sahip olmanın ürkekliği ve
yaranın bir daha hiç geçmeyecek olma düşüncesi-
nin verdiği korku var gözlerinde. (Ah nasıl unutmuş
olabilirsiniz ilk yaranızı?) Annesi çocuğa anlattı
durdurdu çocukluk yaralarını; çocukluğumuz sokakta
oyunlarla geçti, çok düştük, dizlerimiz defalarca
parçalandı, sonra her defasında kabuk bağladı,
geçti hepsi. (Keşke büyüyünce de yaralarımız bu
kadar kolay geçseydi.) Çocuk oralı olmadı, akı
yarasında, ya geçmezse? Üzülme, dedim usulca,
sana göre çok güzel yara kabukları var. Açtım
çantamı, en ısıtılıklarını bulup çıkarttım haznelerin-
den. Çocuğun gözleri parladı kabuklarını seyredere-

*Sana bir sır vereyim
mı? Aslında kabukla-
rımın mucizevî bir gü-
cü yok. İnsanlar artık
yaralarının öpülünce
gececeğine inanmıyor.*

ken. Birlikte tek tek yapıştırdık yaralarının üstüne.
Ama dedim, bir şartım var, bir gün yaran iyileşince
kabuğunu bırakmasını da bilmelisin. Beni anlama-
dığına eminim. Olsun, kim anlamış ki hayatı yaşa-
madan? Kadın biraz mah-
cup, şimdiki çocukların
yaralarının kabuk bağla-
masını beklemeye dahi
sabrı yok, diye söylendi.
(Kimin neye sabrı var ki
artık?) Kadın borcunu
ödedi. Çocuk yeni kabukla-
rıyla pek mutlu, ayrıldılar
yanımdan.

Tabi her zaman ısıll ısıll
kabuklar yaramaz işe. Kimi
zaman da ikinci el kabuklar
gerekir iyileşmeye. Bir
zaman, acısı derin bir baba geldi, oğlunu kaybet-
miş ufaklık yaşında. Daha sekiz yaşında kaldırmış
atmış kendisini pencereden. Belki de bir oyundu
oynadığı sadece. Hiçbir şey teskin edememiş alev
alev yanan baba yüreğini. Faydası olsa tüm pence-
releri örecek tuğlalarla, öyle çaresiz... Bana göre
kabuğun var mı acımı hafifletecek, diye sordu o
gün. Anlattım ona ipek böceğinin hikâyesini. Senin
yaranın iyileşmesine imkân yok, dedim, ama onu
bir hazine gibi korumalısın çünkü derdin de çaresi
de bir. Anlamadı önce, beni deli sandı belki de. Bir
kabuk satıcısı meczuptan başka ne olabilirdi ki
zaten? Yavrunu unutmamanın yolu yok, dedim, nefes
alıp verdiğin sürece. Böyle nasıl yaşanır ki bu acı-
yla, diye sordu. İpek böceği nasıl çevresini örer ko-
zasıyla sen de öyle yapacaksın, dedim. Acını da,

oğlunu da içinde yaşatacaksın. Onun için gülecek, onun için üzüleceksin. Onun bu hayatta göremeyen gözü, tutamayan eli olacaksın. İpek böceği bilmez mi kozasından bir daha çıkamayacağını? Buna rağmen örer etrafını, yaşar kendi içinde hayatını ama bilir ki işte o zaman kıymeti olacaktır. Sen de acını ne kadar güzel taşırsan o kadar kıymet kazanacaksın. Ben koza örmeyi bilmem ki, dedi, üzgün bir sesle. Endişelenme, dedim, senin için ikinci el bir kozam var. Neden ikinci el, gariban mı sandın beni, diye azarladı. Eski sahibi de senin gibi yavrusunu kaybetti yıllar önce. Günbegün, ince ince, bin bir meşakkatle ördü kabuğunu. Hüznünü, hayallerini ama en çok da özlemini nakış nakış işledi üstüne. Sonra bir gün benim bu kabuğa ihtiyacım kalmadı, onu benden al, bu dünyadan azat olma vaktim geldi, dedi. Gözlerinde vuslat yelleri esiyordu. Böylesine bir acıya ancak aynı felaketi yaşayan birinin kabuğu iyi gelir. Şimdi anladın mı beni, diye sordum. Gözlerinden yaşlar süzülüyordu.

En çok da neye üzülüyorum, biliyor musun? Çoğu zaman insanlar acılarından yararlandığını düşünüp eleştirdiler beni. Oysa ben mutluluk satıyordum sadece, ne kadar suçlu olabilirim ki? Onlar istemese benim ne hükmüm kalırdı? Şimdi bu hastane odasında bir başımayım. Ne kadar ömrüm kaldı bilmiyorum hemşire kızım. Belki nefesim şu damlayan serumdan önce tükenecek ama ben hala kabuklarımın sahipsiz kalmasından korkuyorum ya da açılacak yaraların kabuksuz kalmasından. Sana bir sır vereyim mi? Aslında kabuklarımın mucizevî bir gücü yok. İnsanlar artık yaralarının öpülünce geçeceğine inanmıyor. Onlar için çok daha fazlası gerekiyordu. İnanmak için görmeleri, dokunmaları lazımdı. Ben de bunu verdim işte. Belki inanmayacaksın bana, en çok da aşk kabukları sattım. Zaten çok çabuk unutmaya istidadı vardı günümüz âşıklarının. Benim yaralarım mı neden iyileşmedi, her yerim yara içinde? Onları öpecek kimsem olmadı...

Temmuz 2019

Arkeolog

Hasır çantamın içinde
Küçük defterime yazsam,
Yazsam dudaklarımdaki deniz tuzunu
Damlatsam İstanbul'u
Bir mum misali dibine
Aydınlatmam kafamdaki Yusuf'suz kuyuyu
İçimde
Derin bir kazı çalışması
Çaylak bir arkeolog
Yüreğimde
Res-
to
ras
yon
Aslına bakarsan
Ulaşacağın yer
Ölmeden önceki
Son istasyon.

Kurtuluş ÇELEBİ

EYLÜL

İkimizde
aynı yalnızlığa kök salıyoruz
vesselam.
aynı bahçede
farklı renklerdeyiz...

o yüzden
ben,
gözlerini
eylüle benzetirim hep...

Mehmet UYSAL

Birlikte Okuduk: Hermann Hesse'nin Siddhartha Adlı Romanı üzerine Konuştuk.**Konuşmacılar: Pınar ALKIŞ, Kübra KIZILTOPRAK, Seçil Aksaraylı ÖZDİN..****Roman ne üzerine kurgulanmış sizce?**

Kübra: Kitap esas itibarıyla Yaratıcı ile kul ilişkisi üzerine kurgulanmış gibi geldi bana. Roman kahramanı karşılaştığı her insanda kendine ait olmasını arzuladığı bir parça buluyor sanki. Parçaları tamamlamakta kahramanımız zorlanıyor ve hangi parçanın ilahi olanla yani yaratıcı ile ilişkisi olduğu konusunda şüphelere düşüyor. Romanın konusunu bence bu şüpheler oluşturuyor. Siz ne dersiniz bu fikre?

Pınar: Bence ondan ziyade öğretilen din ile Yaratıcının dini arasında kalmış bir insanın arayışından söz edebiliriz. Yaratıcıya dair bir şüphesi yok ama insanların inanış ve yaşayış biçimlerinin Yaratıcının istediği ile aynı olmadığı konusunda şüpheleri var. Mesela kahramanın babası karşısında takındığı tavır babasına karşı değil alışlagelmiş öğretilere karşı aslında. Bu karşı duruş insanda yaradılıştan kaynaklı var olan kişiliği gereği dik duruşu ile ortaya çıkmakta. Asıl konu, inanış biçimlerimiz ve bunun hayata yansması bence.

Seçil: Kahramanın arayış içinde olduğu kesin. Ne aradığı hakkında fikir ayrılığımız olduğu da net. Ben Pınar'la Kübra arasında taraf olmak yerine farklı bir bakış açısıyla yaklaşmak istiyorum. Kahraman vasıtasıyla yazar aslında kendini aşmak için uğraşıyor. Bütün söylenenlerden ayrı olarak yazarın ıstırabını görüyorum eserde. Bütün insanlık adına doğrulardan söz etmek için kendi hayatından vazgeçiyor yazar ve eserin konusunu da bu vazgeçiş oluşturuyor bence.

Kitapta dikkat çeken diğer bir karakter de kahramanın arkadaşı Govinda. Govinda'nın kahramana bağlılığı hakkında ne düşünüyorsunuz?

Kübra: Govinda'nın Siddhartha'ya duyduğu bağlılığın altında vefa duygusu var bence. Vefa duygusu sebebiyle koşulsuz olarak bağlı arkadaşına. Hayatta her insan bir seçim yapar. Onlar da kendi seçimlerini yaparak birlikte çıkıyorlar yolculuklarına.

Seçil: Bence Govinda kolaycı bir karakter. Siddhartha arama isteği ile taşarken Govinda da böyle bir istek yok. BU sebeple Siddhartha'nın yaşadığını, arayıp bulduğunu yaşamak, geleneksel biçimde yaşamak daha kolay onun için. Bu kolaycı karakteri sebebiyle Siddhartha'ya bağlı.

Pınar: Govinda düşünmeyen, sorgulamayan her

şeyi olduğu gibi kabul eden bir karakter. Siddhartha'yı gözünde kutsallaştırıyor ve onun düşüncelerinin ne olduğunu sorgulamadan kabul ediyor. Kendi kararlarını alamayacak kadar da pasif bir karakter. Bağlılığı kendine has bir fikir dünyası olmamasından kaynaklanıyor aslında. Kahramandan daha iyi bir alternatif bulduğunda bağını koparabiliyor. Bağlılığının nedeni vefa olsaydı yolculuk esnasında dostunu bırakmazdı ya da daha sonra karşılaştığında tanırdı. Yıllar sonra ilk tanıyan Siddhartha oluyor. Vefadan söz edilecekse bu Siddhartha'nın vefası olabilir.

Kübra: İnsanlar vefa duygusu ile hareket etse de zaman zaman kendi yollarını seçerek vefa duydukları insanlardan ayrılmak zorunda kalabilirler. Bence Govinda'nın ayrılık sebebi vefasızlık değil kendi seçiminin sonucu aslında.

Yolculuk esnasında ırmaktan geçiş kısmı oldukça önemli. Romanın döngüsünü ırmak oluşturuyor. Kahramanımız ilk geçişte ırmağın önemini fark edemiyor bunun sebebi nedir sizce?

Kübra: Tek bir hedef noktaya odaklanıp sadece onu arayıp ona kilitlenince ayağa gelen fırsatı değerlendiremiyor kahraman. Asıl amaç sandığı şey uğruna yolda karşısına çıkan varlık amacını kaçırıyor belki de insan. Bu sebeple kahraman da ilk geçişte anlamıyor ırmağın kıymetini.

Seçil: Bence insan hayatı başka şeyler için ıskalıyor. Başka bir şeyi bulabilmek için görmesi gerekeni göremiyor. Kahraman da bu sebeple ilk geçişte ırmağı göremiyor, ıskalıyor.

Pınar: Bence, bir şeyler, yaşanmışlıklar biriktirginde anlam kazanıyor. Yaşandığı anda anlayamıyoruz. Anlamamız için yaşanmışlıklar biriktirip tekrar o ana dönebilmemiz gerek. Kahraman da ırmaktan ilk geçişinde anlamıyor çünkü o an ırmağı fark etse bile ırmağın verdiğini alabilecek yaşanmışlığa sahip değil. Anlaması için tecrübeler biriktirip tekrar dönmesi gerek.

Kahramanımız arayış halindeyken birçok dünyalık zevki (kadın, zenginlik, itibar, kumar...) yaşıyor ve bu hayatın içerisindeyken rüyasında sevgilisine ait olan kafesteki kuşun uçtuğunu görüyor. Peki, bu rüyanın önemi nedir?

Kübra: Rüyadaki kuş aslında Siddhartha'nın

kendisi. O kafesten kurtulması ve kendi yolunu bulması gerektiğini simgeliyor rüya. İbn-ul Arabi' nin dediği gibi 'Dünya hayatına meyledenler deniz suyu içenlere benzerler. İçtikçe susarlar, susadıkça içerler.' Kahraman da dünya hayatına meylederek içtikçe susuyor ve susadıkça içiyor. Rüyası aracılığı ile bu durumdan kurtulması gerektiğini anlıyor.

Seçil: Rüyadan sonra bulunduğu yerden ayrılıyor çünkü başkalarının yolundan değil kendi yolundan gitmesi gerektiğini anlıyor. Bana göre kafes başkalarının yolunu, uçmak ise kendi yoluna gidişini simgeleniyor.

Pınar: Kafes esareti simgeliyor. Bulmak için çıktığı yolda kendisini kaybederek diğer insanlara (çocuk insanlara) benziyor kahraman ve paranın, şehvetin, hırsın, kibrin esiri oluyor. Kafes kahramanın aramayı bırakması sonucu aramamanın esiri olduğunu simgeliyor bence. Kuş kahramanın kendisi ve kafesten uçuşması ile esaretten kurtularak aramaya dönmesi simgeleniyor bence. Aslında her insan aslı unutup geçici heveslerin esiri olur zaman zaman.

Rüyadan sonra yaşadığı hayattan ayrılıyor ve kayıkçı Vasudeva' nın da dediği gibi tekrar ırmağa dönüyor kahraman. İkinci kez gelinen ırmağın değeri nedir sizce?

Kübra: Selim Tunçbilek' in dediği gibi 'Her hayat, her yaşantı bir ırmaktır.' Irmak sürekli yenileniyor ama suyu aynı, yeri aynı.. Hayat gibi ırmak, yeni düşüncelerle hayatın sürekli yenilenmesi gibi sürekli yenileniyor ırmak.

Seçil: Hayat öğreticidir. Iрмаğın aynı yerde duruyor olması hayatı revize eden bir sembol olmasından kaynaklanıyor bence. Irmak aslında hayatın kendisi. Yaşadıklarımızdan bir şeyler çıkarabilmeyi öğreten, hayatın merkezi olarak bulunan bir sembol. Irmak aynı zamanda hayatı iki parçaya bölüyor. İyi-kötü, doğru-yanlış, güzel-çirkin, zenginlik-fakirlik olarak.. Aydınlanma bulabilmek için hayatın iki yönünü de yani karanlığı da yaşamak gerekiyor. Ve aslında hayatı ikiye bölen kendi zihnimizdir. Yani cennet-cehennem olarak niteleyebileceğimiz iki uç noktayı kendi zihnimizin yönelişleri ile yaşıyoruz.

Pınar: Irmak tüm insanlığı taşıyor bence sürekli akış halinde olması bu yüzden. İnsanlar birey halinde geliyor ve geçiyor ama hayat devam ediyor. Akışıyla geçen insanları yolcularken, yenilerini getiriyor ırmak hayat gibi. Hayat kişinin yaşadığı kadarıyla kendisine aittir, yaşandığı kadarıyla vardır. Dolayısıyla insan yaşa-

dığı kadarıyla akıp gidiyor ırmaktan belki bir taş kadar belki bir damla kadar yer tutuyor ırmakta. Bu sebeple sürekli akıyor ırmak ve yenileniyor. Irmaktan gelen sesler ise insanların duygularını simgeliyor. Yaşanılan bütün duygular geçiyor, dünyaya ait kalıcı hiçbir duygunun olmadığını anlatıyor bence.

Irmakta dikkat çeken karakter Kayıkçı Vasudeva' nın önemi nedir?

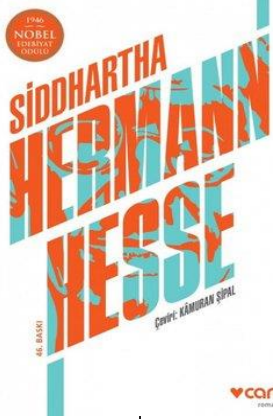
Kübra: Vasudeva sakın bir karaktere sahip. Dinlemenin önemini kaybettiği insanların kendi konuşma sırası gelsin diye dinliyormuş gibi görünüp sessizce sırasını beklediği bu bencil dünya da büyük bir erdem olan dinlemeyi biliyor. Bunu başarıyor. Görünen kısımda aslında ırmağın öğretileriyle arayışını tamamlayıp tamam noktasına ulaşmış gibi ama ırmak onunla konuşurken yalnızca işini iyi yapan biri olarak sadece kayıkçı olarak konuşup bunun inceliklerini öğretiyor. Irmak yani bizim HAYAT olarak nitelendirdiğimiz olgu Vasudeva' yı

oldukça eğitiyor aslında o farkında olmadı. İnsanları eleştirmeden kırmadan nazik kalmayı biliyor kayıkçı. Kayıkla karşı kıyıya kaçan Siddhartha'nın oğlundan sonra, kayığın küreğine bile isteye zarar verdiğini bilmesine rağmen asla bunu ima etmiyor kürek belki kaybolmuştur diyerek Siddhartha' nın gönül kırgınlığına tekrar bir kırgınlık eklemiyor. Hayattan, ırmaktan bir kısım öğretileri bilerek ama aradığını bulmak için yola çıkarak ayrılıyor yeni öğretilere kapı aralıyor. Kendi arayış hayat yolculuğuna başlıyor. Siddhartha' nın

yolculuğu nasıl ki Govinda' ya ışık olduysa Govinda' nın bir arayışın içinde bulunmasına vesile olduysa, Siddhartha da Vasudeva' yı aynı şekilde yolculuk arayışına çıkarıyor. Bir insan başka bir insanın hayatına bazen bile isteye, bazen farkında olmadan dokunup, yolunu aydınlatan bir ışık olabiliyor. Bazen de yolun başlangıcı olan fener olabiliyorsa domino taşları misali bir taş bir taş daha bağlantılı şekilde hayata dokunmaya hayata katılmaya bir adım olabiliyor.

Seçil: Kitap yazarın ruhsal dünyasını yansıttığı için Vasudeva' nın yardımıyla kurtuluşa eriyor yazar. Vasudeva Tanrı' ya varmak, ulaşmak için yardımcı olacak kişi, öğretici aslında. Bu sebeple bir nevi rehber olarak görülebilir Vasudeva.

Pınar: Bence öğretici değil ama iyi bir öğrenci Vasudeva. Iрмаğın öğrettiklerini çok iyi öğrenmiş olsa da hiçbirini öğretmiyor Siddhartha' ya. Sadece ırmağın öğretici olduğunu söyleyebiliyor. Siddhartha' nın gelişi

ile kendisinin de araması gerektiğini fark ediyor bunu Siddhartha sayesinde ve iyi bir öğrenci olduğu için anlıyor. Siddhartha, Govinda' ya dönüşürken; Vasudeva, Siddhartha' ya dönüşüyor. Aslında yine ırmağın akışı gereğini yerine getiriyor ve döngü tüm hızıyla devam ediyor. Vasudeva, Siddhartha' nın kendisinden teslim almasını bekleyen bir ırmak emanetçisi. Yeni bir arayış kahramanı.

Kahramanımız arayışı için uzun bir yolculuk yapıyor. Yapmış olduğu yol hakkında söylemek istedikleriniz nelerdir?

Kübra: Herkes kendi kaderini yaşar, başkasının kaderini yaşayamaz. İrmakta pek çok ses var mesela. İnsanlar bu seslerden almak istediğini alıyor ama hayat seçileni değil, kendi vermek istediğini veriyor insana. Hayatın verdiği de seçilenden çok daha fazla öğretici oluyor. Yaşayarak öğrendikleriyle geçen bir yolculuk.

Seçil: 'Bilinmesi gereken şeyleri insanın kendisinin tatması daha iyidir.' şeklinde bir ifade var kitapta. Başkasının yaşadığı hayatın aynısını yaşasak bile aynı tadı alamayız. Aynı şeylerden farklı tatlar alınır. Herkes kendi yolundan giderek hayattan öğreneceğini öğrenir. Siddhartha da aradığını bulmak için çıktığı bu zahmetli yolda nasıl arınacağını, nelerin karşısına çıkacağını ve içindeki "Ben"i bulup bulamayacağını bilmiyor ve yolun özünü bu bilmezlik oluşturuyor bence. Kendi yolunu seçerek, hayatı kendine has tadararak geçirilen bir yolculuk bu.

Pınar: Hedef aynı olsa da hedefe gidilen yollar farklıdır. Aranılan huzuru esas alırsak; huzuru bulan kişi nasıl bulduğunu detaylarıyla anlatsa da, diğer kişi aynı yoldan gittiğinde aynı huzuru bulamaz. Yol kişiye ait yaşamdır ve her insanın yaşamı da yaşadığından çıkarımı da farklıdır. Kendi yaşamını bulduğu bir yolculuk bence de.

Kitabın özünü genel olarak ele almak istersek nasıl bir çıkarsım yapılabilir?

Kübra: İnsanların inandıkları, bildikleri, değer verdikleri hayatın içindeyken öğretinin tam da içindeyken aslında her daim bilgilenip öğrenmesine sebep olur. Fakat insanların inanmayı istemeleri ve görmeyi bilmeleri gerekir. Bütün bu arayışlardan her şeyden sonra insan aradığını bulduğunda dünya onun içinde yaşama başlar. O ise dünyanın çok çok dışında varlığın ötesinde.

Seçil: Yolculukta kimileri arar durur, kimileri yorulur. Kimileri yolculuğu yarı yolda bırakır, kimileri yorulmaz ve arayışına devam eder. Kimi insanlar duyduklarına inanır, kimileri somutluk arayışı içindedirler.

Kısacası hayat: doğduğumuz günde başlayıp öldüğümüz günde sonlanan bir yolculuk ve arayıştır. İlk nefes alışımızdan son nefes alışımıza kadar herkes arayış yolculuğu içindedir. Arayış ve hayatı anlayış öyküsü güzel bir şekilde işlenmiş yazar tarafından.

Pınar: Verilenleri saklayıp, zamanı geldiğinde karşılığını veren ve süreklilik arz eden bir emanetçidir hayat. Kendini tamamen yok edebilirsen, hayat sana varoluşun sırrını verir. Verdiğin kadar alırsın; sevgiyi, saygıyı, kızgınlığı, bağlılığı her şeyin dönüşü verdiğin ya da verebildiğin ölçüdedir. Yazar, arayış içerisindeki kahramanın sahip olduğu her şeyi kaybederek (hiç olarak), nadir insanların sahip olacağı yücelikteki huzura kaybettikleri karşılığında kavuşmasını etkileyici bir şekilde kaleme almış.

SARHOŞLUK

Aynı kalemde su içmişiz belli.
Mavisine yüz sürdüğümüz mevsim aynı...

Şişede durduğu gibi durmaz
Her aşk,
Ve her şair
Biraz da şiir döker kadehine
Renklerden mavi,
Aylardan nisansa eğer...
Yaşasın kalem sarhoşluğu!

Şimdi sen
Şiirler,
Şarkılarla gel
Kimselere
Söylemem ben...

Mehmet UYSAL

Bir Şey Söylemek İstemiyorum...

*Bir şey söylemek istemiyorum;
Mesela Kayseri'den bahsetmek ya da
Sensiz sokakların çıkmazlığından,
Öylesine yazıyorum bu şiiri...*

*Sabahın köründe kalkıyorum,
Saçlarına dokunuyorum ürkek ürkek,
Parmaklarımın taa ucu yanıyor;
Söndüremiyorum, bir türlü sönmüyor...*

*Bir şey söylemek istemiyorum;
Seni ne çok sevdiğimi mesela,
Musa'nın Tur'dan inmesini bekliyorum,
Bu şiiri öylesine yazıyorum...*

*Bir şey söylemek istemiyorum;
Mesela çınara kıyanların medeni olduğunu ya da
İnsanın mutluluk oyununu,
Öylesine yazıyorum bu şiiri...*

*Sen gülünce çiçekler açıyor,
Servisler geçiyor ağırdan, yavaş...
Köpekten korktuğuma inanmıyorsun değil mi?
Bir ressam var ufku renkten renge boyuyor,
Çocuklar ayakta, Kayseri uyuyor...*

*Bir şey söylemek istemiyorum,
Ne kadar masum olduğumu mesela,
Ellerinden tutunca temizlendiğimi,
Bu şiiri öylesine yazıyorum...*

*Bir şey söylemek istemiyorum,
Mesela güvercinlerini Hunat'ın ya da*

*Aşka ne kadar yakın durduğunu duvarların,
Öylesine yazıyorum bu şiiri...
İçimde birikiyor hasretin;
Duman duman tütüyorum...
Kimse beğenmesin ellerimi
İstiyorum, omuzlarına düşen
Saçlarından asılmalıydı yüreğim...*

*Bir şey söylemek istemiyorum,
Kapalı Çarşı'da yazın üşüdüğümü mesela,
Kazancılarının en güzel yerinin o çeşme olduğunu,
Bu şiiri öylesine yazıyorum...*

*Bir şey söylemek istemiyorum,
Mesela Yılanlı Dağı'nda ağacın dalına oturdu-
ğumu,
Kayseri'yi geleceğe taşıyacak olanın bir ozan
olduğunu,
Öylesine yazıyorum bu şiiri...*

*Beni düşündüğünü biliyorum,
Öğlen meşgaleyle geçiyor,
İkinci çayını içiyorsun ya,
Erciyes akşamüzeri süsleniyor,
Cami kubbelerine yaslanıyor güneş,
Seyyid Burhanneddin'de sonsuz güller...
Bir şey söylemek istemiyorum,
İçime kirpiklerinin battığını mesela
Kayseri'den bile güzel olduğunu,
Bu şiiri öylesine yazıyorum...*

Burhan KALE

VAZGEÇTİM

Fatma DAĞLI

Gerçek mi hayal mi olduğunu kavrayamadığım kum taneleri sardı yine etrafımı. Alnıma birbiri ardınca ter damlacıkları birikiyor. Gözlerimi sımsıkı kapatıyorum. Çünkü:

“Kâbuslarım toz bulutlarıyla başlar benim...”

Yalnızlık soğuk nefesini var gücüyle üflüyor yüzüme. Geçer belki diye nefes bile almadan bekliyorum. Nafile... Rüzgâr şiddetini artırıyor. Yanaklarım geriliyor. Toza bulanmış yüzümde oluklar açarak boynuma sızan yaşlar kurumaya yüz tutmuş olmalı.

Ağırlaşmış kirpiklerimi kırıştırarak yavaşça açıyorum göz kapaklarımı. Gerçek tüm çıplaklığıyla karşımda... Buz gibi bakışları ruhumu dondurmaya devam ediyor. Titriyorum. Battanıyorum nerede? Isınmak için kendime sarılıyorum.

Gözlerim buğulu, boğazımda bir yumru, kırmızı terliklerim ayaklarımda, ağır adımlarla holden salona doğru ilerliyorum. Konuşmaya mecalim yok. Yavaşça çöküyorum dizlerimin üzerine. Kararsız parmaklarımın yolculuğunu nihayete erdiren uzunçaları alıp yerleştiriyorum yuvasına. İğnenin ucu kara bahtım gibi kara tabağın yivleri üzerinde gezinirken yüreğimde açılan yaraların daha da derinleştiğini hissediyorum. Kalbimdeki sızı inleyen nağmelere dönüşüyor:

“Mademki istiyorsun, öyleyse durma git Beni düşünme, rahat ol yalnız kalabilirim...”

İçimde kırgın bir öfke büyüyor.

“Yine mi?” diyorum kendi kendime. “Sen de mi?” İyi ama neden ben, her seferinde neden ben? Neden, neden?

Avuçlarım sımsıkı, bir sızı, bir sızıntı... Kızgınlığımdan güç alıyor ve çökmüş omuzlarımı dikleştiriyorum.

*“Sen de bilirsin hiçbir acı sonsuza dek sürmez
Hatta her an yeniden sevebilirim...”*

Parmaklarım gevşiyor. Gururuma tutunarak dudaklarıma o zoraki tebessümü giydiriyorum yeniden, hani şu yıllar öncekini. Gözlerim yerde elimle kapıyı işaret ediyorum. Hiç itiraz etmeden önce yavaş, sonra seri adımlarla ilerliyorum. Ayakkabılarını alıyor vestiyerden. Kolayca geçiriveriyor ayaklarına. Topuklarını bile yerleştirmeden hoyratça basıyor mahzun mahzun bakan filetoların üzerine. Tıpkı bizi, biriktirdiklerimizi ezip geçtiği gibi. Asansörü beklemeye tahammülü yok. Uçarcasına gözden kayboluyor. Yorgun yılların ayak sesleri bir bir uzaklaşıyor.

Tık... Tık... Tık, tık, tık, tık, tık ...

Ardından bakakalıyorum.

Yaslandığım kapının kucağına bırakıyorum kendimi. Ağırlığıma karşı koyamayıp kapanıyor. Gözlerim duvardaki saate asılı, mih gibi dikiliyorum.

Yelkovan koşuyor, akrep kaçıyor; akrep koşuyor, yelkovan kaçıyor; hızlı, daha hızlı, daha da hızlı.

Tık... Tak, tık... Tak, tik tak, tik tak...

Nefes nefeseyim. Başımda bir zonklama. Kalbim kulaklarımda mı atıyor yoksa? Hüsrana omuzlarıma çöküyor, daha fazla dayanamayıp çömelıyorum yere.

Git... Git... Git...

“...me dur, ne olursun. Gitme kal, yalan söyledim Doğru değil ayrılığa, daha hiç hazır değilim...”

Bu ses, yıllarca susturmaya çalıştığım ses. Ellerimle kulaklarımı kapatıyorum, olmuyor.

“Sus, sus, sus!”

Dizlerimin üstünde sürünerek pikaba ulaşıyorum. El yordamıyla bulduğum iğneyi hissimla çekiyorum yuvasından. Ürpertici pırıltısı gözlerimi kamaştırıyor. Dişlerim sımsıkı, bir sızı, bir sızıntı. Gözlerimi kapatıyor, yeniden karanlığa sığıyorum, kızıl karanlığa...

İçim boşalıyor sanki. Hicaz makamında

hafiflerken fısıldıyorum:

"Bir ah de yeter..."

Gerçek mi hayal mi olduğunu anlayamadığım, toza toprağa bulanmış, yapayalnız bir çocuk silueti belirliyor zihnimde. Ellerimi her uzattığımda uzaklaşıyor, uzağa, daha uzağa, daha da uzağa...

"Korkma! Geliyorum."

Demiştım ya; kâbuslarım toz bulutlarıyla başlar benim...

Uğultu, egzoz kokusu ve tekerlerin ağırlığı altında ezilen çakıl taşlarının boğuk çığlıkları. Minik kalbimin sessiz çıtırtıları...

Buğulu bir camın arkasından seyrediyor gibiyim uzaklaşan arabayı. Beceriksiz kirpiklerim kum tanelerini yakalayamamış olmalı. Ondandır gözlerimdeki bu yanma. Bademciklerim şişmiş olmalı. Ondandır yutkunamayışım. Dudaklarım aşağı doğru çekilirken kenarlarına zorla ilıstırdığım titrek bir gülümseme. Havada donmuş kalan beyaz, küçümencik bir el. Neye hoşça kal dediğini bilmeyen...

Anne, gitme...

"Zaman sadece birazcık zaman" diye fısıldıyor Sezen kulağıma. Oysaki "küçüğüm, daha çok küçüğüm."

Alnımda ter damlacıkları... Vücudum sarsılıyor. Düşecek gibi oluyorum. Avuçlarım sımsıkı, bir sızı... Koşarak merdivenleri çıkıyorum. Kırmızı rügan terliklerimi ayaklarımdan fırlatıyor ve yatağa bırakıyorum narin bedenimi. Titriyorum. Üşüyor muyum yoksa? Yavaşça sokuluyorum battaniyemin altına, büzüldükçe büzülüyorum. Karanlığa ilk sığınışım. Dudaklarımda asılı kalan titrek tebessümü serbest bırakıyorum, boğazımdaki yumru sessiz hıçkırıklara dönüşürken ürkek parmaklarımı dışarı çıkarıyorum:

"Geri dön, geri dön, ne olur geri dön"

Uzanıp tutuver elimi..."

"Korkma! Geliyorum."

Yorgun göz kapaklarımı son bir gayretle hafifçe aralıyorum. Dudaklarım belli belirsiz kıpırdanırken elimi küçüğüm, küçüklüğüme uzatıyorum.

"Yok olmak zamanı şimdi..."

SANIRIM BÖYLEYDİ

Canan COŞAR

Neydi bu hayatta bize ilk adımı attıran? Neydi hayatı tattıran? Ne için yaşıyorduk? Neden nefes alıyorduk? Sanırım sahip olma duygusuydu. Benim olmalı bana ait olmalıydı. Anneye, babaya, kardeşe, arkadaşaya, lüks bir ev ya da arabaya, belki bir yata veya kata, bir çiçeğe, bir böceğe, taşa, toprağa...

Bir hırsla mı doğuyorduk? Tanrı ne yüklemişti zihnimize. Yarış mıydı? Savaş mıydı? Cesaret miydi? Bir hışımla kalkışacağımız. Belki de gözü yaşlı bir çocuğun ölen kuşunun kanatlarındaydı bulmak istediğimiz. Ya da zamanını bekleyen özrün dilenmesiydi. Özgürlük sözcüğünün belki de ilk beş harfindeydi. Söylenen bir cümledeydi beki de "bana iyi geliyorsun."

Öğreniyordu insan yok sayıldıkça var olmayı, kaybettikçe kazanmayı, yapılan yanlışlarla doğruları bulmayı, yanlış insanların götürdüğü güzel insanlara tutunmayı. Hatta öyle zamanlarda kardeşin sana yaptığı yanlış "kardeş yaparsa kimler ne yapmaz" diyerek acı da olsa ondan uzak durmayı öğreniyorsun. Bazen tek başına bazen dostla kalmayı tercih ediyorsun.

Sanırım böyleydi. İlk adım ilk tat çoğunlukla hatalarla doluydu. Çok heyecanlıydık birazda deli cesareti ekleyince olmadık şeyler...

Kaybettiğimiz muhabbet kuşumuza kendi ellerimle yaptığım mezar başında yüzleşmişim bir avuç toprak karşısında ki acizliğimle. Neyin savaşı neyin yarıştı insanlıktan çıkarak yaptıklarımız. Bir cümle öğrenmiştik oturduğumuz yerden söyleyerek "her şey çok güzel olacak." Ya da yardıma ihtiyacı olana "Tanrıdan iste o verir." Sığınmıştık kalıpların arkasına, dokunmadan suya sabuna temiz kalmak, iyilik yapmak, yeryüzünü cennete çevirmek istiyorduk. Ama oturduğumuz yerden.

Liste yapmak lazımdı belki market listesi yapar gibi. Arada gardırop temizliği gibi temizlik yapmak lazımdı. Eskiler yeniler ihtiyaç duyulanlar gerekli olanlar olmayanlar. Kenarda tutmak lazımdı sanırım birkaç eşya gibi. Yük olanla ihtiyaç olanı ayırt etmek lazımdı. İnsanlığı dostluğu arkadaşılığı yardımseverliği iyiliği sevgiyi şefkati özür dilemeyi bağışlanmayı çıkarmak lazımdı. Hep tutmak lazımdı.

Bir tebessümdü hayatın kendisi, içinde her anlamı barındıran. Coşkulu içten ve samimi bir karşılamaydı. Hayatın, ilk nefesteki döktüğümüz gözyaşının arkasından anneye sunulan bir küçük tebessümdü.. Sanırım böyleydi...

TOPRAK ANA

Osman AYTEKİN

Toprak doğurgandır. Bir insan gibi bakıldığında, ilgilenildiğinde verdikçe verir. Bakılmadan da verir, bağımsız verir ve ne verdikleri farklıdır. Toprak Ananın tek istediği şey, arzusu, aşkı; güneş, yağmur ve temiz havadır. Ama insanoğlu öyle değil her şeyi ister. Doyumsuzdur. İsteği olursa, canı isterse, arzu ederse verir. Yine de Toprak Ana kadar doğurgan değildir.

Bazen hakikat bütün çirkinliğiyle, çirkefliliğiyle karşına dikildiğinde sükût ediyor ve sadece ağaçlara, yapraklara, çiçeklere, bitkilere bakıp toprak ananın ne kadar da cömert olduğunu düşünüyorum.

Toprak Ana insanın yaşadığı sürece ona bağlı olan en eski ve en temel bir unsurdur. Dün olduğu gibi bugünde insan yaşamı toprağa bağlı olarak şekillenmektedir.

İnsanın yaşam biçimi toprağın cömertliğince biçimlendi ve gelişti. Toprağın işleyişinin değişimi medeniyetin değişimini de etkendi. İnsan, hayatta huzur için yaşamak için mücadelesini yapmaktadır. İnsanlar arasında zamanla baş gösteren değişimler insanı Âşık Veyse'lin gözüyle gerçek bir anlama bürünür; "Benim sadık yârim kara topraktır." Huzursuz bir toplum içinde insan toprak toprak gezerek kendine bir yer edinmek için didinmektedir. Bu nedenle de bıkkınlı başlayan ve kaçmanın bir kurtuluş olduğu düşünüldüğünden başka topraklara göç başlamaktadır. İster ekmek kaygısıyla isterseniz yaşam kavgasıyla deyin insanoğlu diyardan diyara bir seyyah gibi yollara düşmektedir.

İnsanın topraksız kalması yalnız kalmasıyla eş değerdir. Topraksızlık bir bahtsızlık olarak düşünülebilir. Yoksa insanı toprak neden çeksinsin ki! Uzak diyarlara da gitse toprak; gözlerde tüten bir sevgili mucibincedir. İnsanın var olduğu âlemde hemen her şey toprak üzerinden şekillenir. Bütün kavgalar, savaşlar toprak için değil midir? Bir ben vardır benden içeri sözün kavlince topraklarda da ne hazineler vardır ki insanları yerinden yurdundan eder.

Arif Nihat Asya'da öyle demiyor mu; "Yüreğim, sanatım, dilim toprak." Bu anlamda toprak insan için de bir kültürdür. İnsanların düşünce, anlayış, hayata bakış ve alışkanlıklarının esasının belirleyicisi-

dir de. İnsan, şahsiyetini, karakterini, toplumsal davranış şeklini de toprağın etkisinden alır. İnsan çalışarak kazanır. Kendini idame ettirir. Topraksız hayatın da bir değeri olmaz. İnsan hayatının vazgeçilmezi de üzerinde yaşadığı vatan topraklarıdır. İnsan kendini topraklarında hür hissedebilir. Vatan kavramı da toprakla ancak anlamını bulur.

İnsan için toprak iş ve aş alanı olmakla beraber, neslini devam ettirme, canını koruma ve beslenmesi de toprak eliyledir.

Toprak, bünyesindeki canlı ve cansız varlıklarla birlikte muhteşem bir sistemdir. İnsan ve hayvanlar aracılığıyla sürekli üretir. Toprak, canlıları sadece bağrından çıkarmakla kalmıyor, onları ömrü hayatı boyunca ana şefkati ile büyütüyor, besliyor. Bu nedenle de insanın bir yüzü daima toprağa dönüktür. İnsanoğlu topraktan gelmiştir ve dolayısıyla da toprağa dönecektir. Yüce Mevla'mız da insan için toprağı işaret etmektedir; "Sizi yerden [topraktan] o yarattı. Ve sizi o yerde yaşattı. (Hud 61)"

Topraklarda doğduk yine topraklarda öleceğiz. Toprak insanı başkasına vermiyor, kendi bağrına sarıyor, alıyor.

Hor insan her yerde hor kalmaya mahkûmdur. Kendisine bakmayana toprak bir şey vermese de insanoğlunu mutlu etmez. İnsanın toprakla imtihanında gözü doymadan gönlünün doymasısıdır aslolan.

İnsan yeter ki toprağa iyi gözle baksın, toprak ne isterse verir. Sığınağımız, hamurumuz, çamurumuz, mayamızdır. İnsan da kavlince "eski toprak" olduğunu göstermelidir!

İnsan bunca düzensizliğe, bozulmuşluğa rağmen toprağa diken değil gül dikmeli ki gönlünce hayatın tadını çıkarabilsin. Unutmamalı ki; gittikçe kök derinleşir toprakta, gövde gelişir yaprakla.

Cengiz Aytmatov 'Toprak Ana' da ne diyordu: "Toprağı seversen, toprağa sahip çıkarsan, sen ona gülersen o da sana güler." İnsanın ayağı sevgiyle değmeli toprağa hayatımızın ana kaynağı olduğunu unutmadan. Toprak dünya için varoluşumuzun başlangıcıdır. Onunla direniş gücümüz de artıyor; biz toprağa baktıkça toprak da bize bakacaktır!

CEVİZ AĞACI SOPASI

Zehra DEMİRBAĞ

Ağacın yaprakları rüzgârda hışırdıyor. Bu dinginliğin, içine daha da fazla karışıp yok oluyorum. Derken bir sopa şırak diye iniveriyor, kaba etime. Babam, “uyuyorsun diye acımayacak yerine vurdum. Bir uyanık olsaydın.” Deyip, filminden fırlamış Erol Taş gibi gülmeye başlıyor. Her vurduğunda, acıyan yerimi tutup uyanıyorum.

Ceviz ağacının, verdiği sarhoşlukla kendime gelemiyorum. Yarı hayal yarı gerçek, bir düşteyim. Yattığım yerden, babamın ben çocukken diktiği, ceviz ağacının dansını izliyorum. Bir yerlerden, at kişnemesi duyuluyor. Eskiden olsa atı görmek, için yerimden fırlardım. Ceviz yapraklarının, salgıladığı gaz bile beni tutamazdı. Artık umursamıyorum. Babam “bak benim bu seni dövdüğüm, sopa var ya babamın diktiği ağaçtan, sen de bir gün kendine bu suladığın fidandan sopa yapacaksın. Sakın büyüyünce, ağaç dikmeyi unutayım deme aile geleneğimizi yerine getir. Yoksa rüyana girerim. Sonrasını biliyorsun ha ha ha ha” dün gibi yakın, bunu söylediği gün, dün gibi uzak. Büyük dedelerimin, ağaçlarının yanındaki, kendi cılız fidanımı sularken muhtar, yılışık oğlu Faruk’a bizim bağın yanındaki bağda, at binmeyi öğretiyor. Okulun, en tembel çocuğu Faruk daha ismini bile yazmayı beceremezken, her şeye hemen hiçbir çaba göstermeden, sahip oluyor. Ağacımın, yaprakları sararmaya mı, başlamış? Kurursa bide onun için dayak yerim. Faruk çocukluğumuzda olduğu gibi şimdide rahat vermiyor. Atının kişnemesini, bir kere daha duyuyorum. Bir şeyi, kovalıyor gibi.

Annem, bağa gelirken “sakın, gene o ağacın altına, yatıp kalma. Üzümleri kes hızlıca gel” demişti. Oysa benim, her gece babamla suladığımız bu ağacı, görmekten başka bir isteğim yoktu. Babımın, iğrenç kahkahalarıyla uyandığım her gece, özlemeyerek özlediğim ağacın altında uyuyabilmeyi düşünüyordum. Kapadokya da ve yahut Erciyes dağında koşup yıldı atlarıyla uyanmak isterdim, uykumdan nefes nefese kalmış bir halde. Babam “değneğimi, getir” diyor. Bir adım, bile atıp kaçamadığım babamdan rüyamda da kaçamıyorum. Bir iki niyetlendiğim, atlara rüyada bile binemiyorum. Şırak. Her vurduğunda, acıyan yerime, elimi bastırıyorum.

Kızımın, doğduğu gün, oğlan olmamasına çok sevinmiştim. Ceviz ağacı, dikmeyeceğim, diye. Babama,” kiraz ağacı dikerim. Büyüyünce, kulaklarına

küpe yapar.” Demiştim. “Korkak!” Diye bağırımtı bana. Kızımın yürüdüğünü bile göremeden, ölüp gitti. Ölenle, ölünüyor mu? Bilmem. Ölenle yaşanmıyor. Geçmişin hayaleti, ölenin hayaleti, sopanın hayaleti, babam ölünce yakmıştım. Ağacın hayaleti, babamın hayaleti. Hayalet. Babam. Babam. Hayalet. Babam, hayalet oldu. Zaten hep hayaletti. Demek ki ölmedi. Sanki bir kadın çığlığı duyuyorum. Çığlık at kişnemesine, karışıyor. Faruk’tan rüyada da gerçekte de rahat yok. Babam mı gerçek? Kadın çığlığı mı rüya? At nerede?

Gözlerim, yarı açık. Başımı yana, çeviriyorum. Kesmek, için geldiğim sulu parlak üzümler asmalarında sallanarak beni izliyor. Annem “gene o ağacın altına yatıp kalmayacağına, söz ver” demişti. İlk kez bu ağacın altında, uyuduğumda babam telaşa gelip beni kaldırmıştı. “Oğlum, ceviz ağacının altında uyunmaz insanı sersem eder. Gaz salgılayıp” demişti. Rüyada mıydım şefkatine, maruz kaldığımda yoksa gerçekten, beni kucağına alıp eve mi götürmüştü, hatırlamıyorum. Tekrar uyuduğumda, sopanın bütün ateşini hissetmişim, vücudumda. Sonra ben yattım, babam dövdü. Babam dövdü, ben yattım. Ne, o bıktı vurmaktan. Ne, ben acıyan kalbimi tutmaktan.

Rüya gerçeğe, karışmış gerçek rüyaya alışmış. İnsanlardan daha güzel anlaşıp gidiyorlar. Atıyla Faruk tekrar, geçiyor yanımdan seyrederim, onları at da birde kız var. Kızı önüne yatırmış, kız çırpınıyor. Kız, birden düşüyor attan Faruk’ta iniyor. Kız kaçıyor, Faruk kovalıyor. Aralarında itiş, kakış oluyor. Kız yumrukluyor, Faruk’un göğsünü. Hiç konuşmuyor, beklide konuşamıyor. Belki sadece istemiyor, konuşmayı değil sadece kurtulmayı istiyor belki. Rüyada konuşmayanlar, gerçek ölümler derlerdi. Babam, rüyamda benimle konuşmayı, sadece kızgın bir şekilde bakınca, inanmışım bu sözün gerçekliğine; üzülmüştüm onu ölüyken bile, memnun edemeyişime. Bu gencecik, kız ne zaman ölmüş ki! Hiç de tanıdık gelmiyor. Tüfeğini alıyor omzundan, vuruyor kız Faruk. Gerçek hayatta, bir baltaya sap olamayan Faruk rüyamda da katil oluyor. Çat diye bir ses geliyor, ağacımın budamaya kıyamadığım, dallarından biri kırılıp düşüyor, üstüme irkiliyorum. Babam gelmiş, ağacın kuruyan dalından kendine yeni sopa, yapıyor.

ZARAFET VE LANET

Rukiye KAYA

Günün bittiğini belirten beyaz eldivenlerime baktım. Kapı kolunu tiksintiyle kavrayıp ittirdim. İşte tüm çirkinliklere rağmen güzelliğini kaybetmeyen tek mekânım.

“Hoş geldin kızım. Senin için koltuğu ve malzemeleri pırıl pırıl tertemiz ettim.”

Elli yaşlarına rağmen tüm zarafetiyle karışında dikilen ve yalnızlıktan kavrulan ruhumu sarıp sarmalayan tebessümüyle beni selamlayan Neriman ablaya kocaman gülümsedim.

Bu benim gün boyunca yüz hatlarımı geren tek hareketti.

“Merhaba Neriman Hanım. Teşekkür ederim.”

Topuklunun tok sesleri ortamda yankılanırken saçlarını boyatan bir kaç baş bana döndü. Her gün maruz kaldığım süzülme işleminden geçerek Neriman ablanın gösterdiği sandalyeye oturdum. Elimde kirden tüm güzelliğini kaybeden eldivenleri önümdeki masaya koyup, tenimi inceledim. Ve anında Neriman ablanın yakınmaları kulağıma ulaştı.

“Kızım mizofobin ağırlaşıyor. Ellerini yıkamaktan harap etmişsin. Bu kadar zarif ve güzel bir kadına bu eller yakışıyor mu?”

“Abla!”

Aynadaki yansımasıyla göz göze geldim. Ona abla dediğim nadir zamanlardan birindeydik.

“Abla... Otuz yıldır bu haldeydim. Artık kırk yaşına gelmişim. Alistım.”

Neriman abla derin bir iç çekip gözleri dolu, eline sıktığı kremi saçlarıma yedirmeye başladı. Bir tek o dokunabiliyordu tenime, yıllardır geldiğim bu kuaförün sahibi Neriman ablaydı.

Mizofobim ağırlaşmış, çekilmez biri olmuşum.

Günlerim birbirinin kopyasıydı. Kuaförden

çıkınca evime gider, girişte tüm kıyafetlerimi çıkarır çamaşır makinasına atardım. Banyoya attığım bedenimi derisi kızarana kadar yıkardım. Ve son işlerimi halledip yirmi yıldır yaşadığım odalarda dolaşıp yatağa atardım bedenimi. Evimdeki tek nefes olan kar beyazı kedim gelir kolumun altına girerdi.

Sabah erkenden uyanır ufak bir kahvaltının ardından yeni kıyafetler giyer ve bembeyaz eldivenleri elime geçirirdim. Dışarının tüm mikropları bedenimi çevrelerken özel aracım la adliye binasına giderdim ve asla gülmemek üzere suratım asılırdı. Bana selam vermek için kalkan eller korkuyla iner, beni tanımayanlar güzelliğime kapılıp gözlerini alamazdı üzerimden. Kendime ait odamda davaları inceler, tüm işlerimi hallederdim.

Başarıyıldım, güzeldim, tek dostum kitaplar ve kar beyazı kedimdi...

Tüm bu güzelliklere ve zarafete rağmen huysuzluğumla nam salmıştım. Erkeklerden özenle nefret eder, onlara ayrı uyuz olurdum. Ve günün sonunda kendimi Neriman ablanın yanında bulurdum.

“Kızım! Evlenmeyi düşünüyor musun?”

Neriman ablanın bal sesi beni düşüncele- rimden sıyrıp gerçekliğe döndürdü. Bakım işlemi- mi bitirmiş aynadaki yansımamı dikkatle izleyen Neriman ablayla kesişti gözlerimiz. Ufak bir tebes- sümle koltuktan kalkıp çantamı aldım. Cüzdanım- dan çıkardığım bir miktar parayı masaya bırakıp dönüp gitmeden önce fısıldadım.

“Beni bu lanete sürükleyen babamken evle- nemem!”

Sonbaharın selamladığı gece rüzgârı bedeni- mi yalayıp geçerken günlük rutini tamamlamak üzere adımlarım sıklaştı.

A•KALEMLER

Şiir Vakti Dergisinin Ekidir.

Sahibi : S.TUNÇBİLEK

G. Yayın Yönetmeni: Selim TUNÇBİLEK

Y.İşleri Müdürü: Mehmet TUNÇBİLEK

Adres : Gesi Cumhuriyet Mah. Çarşı Sokak Tunçbilek İş merkezi No:4/C Melikgazi - Kayseri

İki Aylık Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi

e-posta: akalemlerdersisi@gmail.com

Yıllık Abone : 60 TL.

Kurumsal Abone :100 TL.

Baskı : Geçit Ofset

